

DOMINIKA KORDELA
Uniwersytet Szczeciński

WSPARCIE PUBLICZNE MIKRO, MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW W POLSCE W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2007–2013

Streszczenie

Na konieczność wspierania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wskazują zarówno naukowcy, instytucje państwowe oraz unijne, jak i same przedsiębiorstwa. W ramach wielu form pomocy istotne znaczenie dla tej grupy podmiotów ma wsparcie finansowe.

Celem artykułu jest analiza struktur, form i kierunków wsparcia publicznego udzielanego mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom w latach 2007–2013 w Polsce, a także określenie wartości udzielonej pomocy publicznej i pomocy *de minimis*. Autorka prezentuje w różnych przekrojach dane publikowane przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i na podstawie własnych analiz podejmuje próbę podsumowania rodzajów oraz wartości wsparcia udzielanego mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom.

Słowa kluczowe: finanse przedsiębiorstw, mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, wsparcie publiczne

Wprowadzenie

Bogata literatura naukowa z zakresu finansów w sposób rzetelny i kompleksowy opisuje znaczenie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw dla wzrostu i rozwoju gospodarczego oraz wzrostu przedsiębiorczości¹. Z jednej strony dostrzegane jest znaczenie tego sektora w gospodarce rynkowej, z drugiej – szeroko opisywane są bariery jego rozwoju. Na konieczność wspierania sektora MSP wskazują zarówno naukowcy², instytucje państwowe oraz unijne³, jak i same przedsiębiorstwa.

---

¹ Np.: *Finanse małego przedsiębiorstwa w teorii i praktyce*, red. H. Zadora, C.H. Beck, Warszawa 2009; *Finansowe uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw z uwzględnieniem sektora MSP*, red. B. Mikołajczyk, Difin, Warszawa 2006.

² Np.: *Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011; M. Gancarczyk, *Wsparcie publiczne dla MSP. Podstawy teoretyczne a praktyka gospodarcza*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010; *Pomoc publiczna dla małych i średnich przedsiębiorstw. Mity i rzeczywistość*, red. F. Misiąg, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.

Działania mające na celu wspieranie rozwoju mogą być realizowane przez⁴:

- ograniczanie lub ułatwianie przewyższania barier rozwojowych,
- dostarczanie lub stymulowanie czynników rozwojowych,
- jednocześnie ograniczanie negatywnych determinantów rozwoju oraz wzmacnianie czynników konstruktywnych.

Na gruncie europejskim (w ramach prawodawstwa Unii Europejskiej) oraz na gruncie krajowym tworzone są programy oraz strategie mające na celu pomoc mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom. Działania na rzecz sektora obejmują między innymi wypracowanie odpowiednich rozwiązań administracyjnych, prawnych, podatkowych, a także, a może przede wszystkim, obejmują wsparcie finansowe mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Finansowe wsparcie publiczne jest reakcją instytucji państwowych na zawodność rynku, która ma na celu dostarczanie czynników rozwojowych i ich odpowiednią stymulację.

Celem artykułu jest analiza struktury, form i kierunków wsparcia publicznego udzielanego mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom w latach 2007–2013 w Polsce. Analizą objęto pomoc publiczną we wszystkich sektorach⁵ oraz pomoc *de minimis*.

Realizację celu przeprowadzono z wykorzystaniem danych ze źródeł wtórnych. Podstawowe źródło stanowią *Raporty o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom* Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) za lata 2007–2013 oraz *Raporty o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom* Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za lata 2008–2013.

Wnioski i konkluzje przedstawione w artykule stanowią próbę oceny zamkniętego etapu finansowania, a także posłużą w przyszłości jako punkt odniesienia do oceny instrumentów i form pomocy dla sektora MSP w nowej perspektywie finansowej 2014–2020.

Formy, instrumenty i rodzaje wsparcia publicznego

Istota konieczności kierowania publicznego wsparcia do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wynika między innymi z następujących przesłanek: zawodność

---

³ Identyfikacja skali zapotrzebowania na instrumenty finansowania zwrotnego w sektorze MŚP, PKPP Lewiatan, 2011; D. Kordela, *Wybrane instrumenty publicznego wsparcia polskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw a implementacja small business act*, w: *Uwagowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – Mikrofirma 2014*, red. A. Bielawska, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 799, Ekonomiczne Problemy Usług nr 111, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014, s. 114–123.

⁴ *Wspomaganie i finansowanie...*, s. 196.

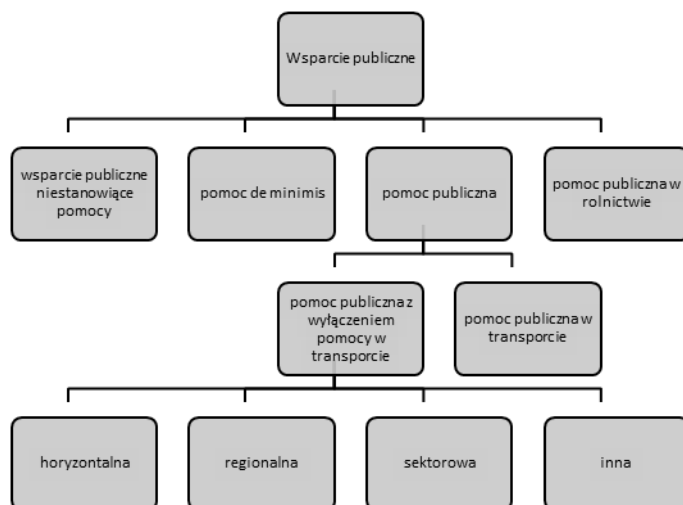
⁵ Zgodnie z metodyką przyjętą przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z wyłączeniem sektora transportu i sektora rolnictwa.

rynku powoduje dyskryminację sektora MSP, a ich niewielka skala działania i związany z tym niewielki kapitał zaliczone mogą być do słabych stron MSP⁶.

Komisja Europejska w dokumencie *Creating top-Class Business Support Services* wyróżnia dwa kierunki wsparcia:

- bezpośrednie – są to transfery finansowe lub określone dobra; główne instrumenty pomocy bezpośredniej to dotacje, bezpłatne doradztwo; ma charakter selektywny (skierowana jest do podmiotów spełniających określone kryteria),
- pośrednie – mające na celu kształtowanie materialnego i regulacyjnego otoczenia działalności gospodarczej; zwykle ma charakter powszechny.

W Polsce podobnie jak w pozostałych krajach Unii Europejskiej wsparcie bezpośrednie finansowane jest ze środków budżetowych poszczególnych państw oraz systemu pomocy wspólnotowej⁷. Klasyfikację form wsparcia publicznego, które może mieć formę pomocy *de minimis*, pomocy publicznej, pomocy publicznej dla rolnictwa oraz formę innego wsparcia niestanowiącego pomocy, przedstawiono na rysunku 1.

Rysunek 1. Rodzaje wsparcia publicznego

Źródło: *Raporty o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) za lata 2007–2013*, www.uokik.gov.pl (10.11.2014).

Pomoc udzielana przedsiębiorcom może przybrać formę wydatku z budżetu państwa (np. dotacja) lub uszczuplenia wpływów do budżetu (ulgi podatkowe, umorzenia). Dominującą formą wsparcia w badanym okresie 2007–2013 w Polsce były

⁶ Q. Fan, *Importance of SMEs and the Role of Public Support in Promoting SME Development*, presentation from World Bank Workshop, St. Petersburg, Russia, September 1–16 2003.

⁷ M. Gancarczyk, *Wsparcie publiczne dla MSP. Podstawy teoretyczne a praktyka gospodarcza*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 139.

wydatki z budżetu, które stanowiły od 64% (w 2008 r.) do 89,4% (w 2013 r.) pomocy publicznej państwa dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw⁸.

Do instrumentów finansowych w ramach wydatków budżetowych, zwanych aktywnymi formami pomocy, zalicza się między innymi: dotacje, dopłaty do oprocentowania kredytów, refundacje, rekompensaty, wniesienie kapitału do spółki, pożyczki, kredyty preferencyjne, dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych.

Do form pomocy pasywnej, które związane są z uszczupleniem wpływów do budżetu, należą m.in.: zwolnienia z podatku, odliczenia od podatku, obniżki lub zmniejszenia powodujące obniżenie podstawy opodatkowania, obniżenia wysokości opłaty, zwolnienia z opłaty, zaniechanie poboru podatku, umorzenia zaległości podatkowej, umorzenie odsetek od zaległości podatkowej, umorzenie opłat i odsetek za zwłokę z tytułu opłaty, umorzenie kar, umorzenie kosztów egzekucyjnych, umorzenie kosztów procesu sądowego, odroczenia lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej, odroczenia lub rozłożenia na raty płatności kary, kosztów egzekucyjnych, odsetek, kosztów procesu sądowego.

Powyższe instrumenty sklasyfikowane są w czterech grupach oznaczonych literami od A do E. W grupie A sklasyfikowane są dotacje i ulgi podatkowe, w grupie B subsydia kapitałowo-inwestycyjne, grupa C opisuje „miękkie kredytowanie”, grupę D stanowią gwarancje i poręczenia, natomiast w grupie E sklasyfikowana jest pozostała pomoc, która nie została przyporządkowana do żadnej z powyższych grup⁹.

Kolejna klasyfikacja dotyczy przeznaczenia pomocy – celów, na realizację których pomoc może być przyznana zgodnie z unijnymi przepisami; z punktu widzenia tego kryterium wyróżnia się trzy rodzaje pomocy:

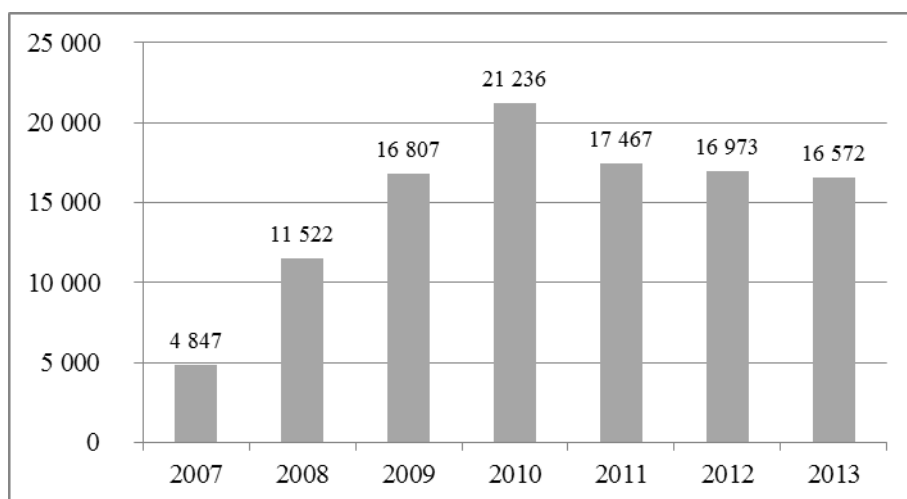
- horyzontalną – odnoszącą się do realizacji celów długookresowych; jest udzielana na wsparcie prac badawczo-rozwojowych, nauki i kształcenia, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, ochronę środowiska, jak również na pomoc inwestycyjną i restrukturyzację przedsiębiorstw,
- sektorową – kierowaną do wybranych sektorów gospodarki uznanych za wrażliwe i wymagających wsparcia z różnych powodów; w Polsce w latach 2007–2013 publiczna pomoc sektorowa kierowana była m.in. do sektorów: hutnictwa żelaza i stali, budownictwa okrętowego, górnictwa węgla, energetyki, gazu ziemnego, motoryzacyjny, lotnictwa, żegluga morskiej oraz kinematografii,
- regionalną – udzielaną na wyrównywanie poziomu gospodarczego pomiędzy poszczególnymi regionami krajów członkowskich UE; może być przeznaczona m.in.: na wspieranie nowych inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy, duże projekty inwestycyjne, do nowo powstałych przedsiębiorstw.

⁸ *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2012 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r., s. 22.

⁹ *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

Wartość wsparcia publicznego dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007–2013

Wartość pomocy publicznej dla przedsiębiorstw wszystkich sektorów z wyłączeniem transportu i rolnictwa sukcesywnie wzrastała od 2007 do 2010 roku, kiedy to osiągnęła najwyższą wartość ponad 21 mld zł (rys. 2). Wzrost w latach 2007–2010 wynikał z uruchamiania projektów współfinansowanych z funduszy unijnych. Natomiast spadek w kolejnych latach (2011–2013) spowodowany był z kolei mniejszą wartością pomocy udzielanej w formie dotacji w ramach regionalnej pomocy inwestycyjnej – procedura związana z przyznaniem finansowania i proces wydatkowania rozciągnięte są w latach, stąd spadek liczby umów w trzech ostatnich latach – w tym okresie więcej realizowano umów, podpisanych we wcześniejszych latach¹⁰.

Rysunek 2. Wartość udzielonej pomocy publicznej z wyłączeniem transportu (w mln zł)*

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

* Kwoty za lata 2008–2010 uwzględniają środki finansowe pochodzące z funduszy unijnych finansujące lub współfinansujące pomoc, kwota za rok 2007 uwzględnia wyłącznie środki krajowe.

Największymi beneficjentami pomocy publicznej – biorąc pod uwagę jej wartość – były duże przedsiębiorstwa. W latach 2008–2012 udział pomocy udzielonej dużym przedsiębiorstwom w pomocy ogółem wynosił ponad 50% (tab. 1). Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów słusznie wskazuje, że pomoc udzielana du-

¹⁰ *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom w 2010 roku*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), s. 16, www.uokik.gov.pl z dnia 10.11.2014 r.

zym przedsiębiorstwom, które mają silniejszą pozycję na rynku niż mikro czy małe, stanowi większe ryzyko naruszenia konkurencji niż pomoc udzielana podmiotom z sektora MSP¹¹. Z punktu widzenia ochrony konkurencji, ale również istoty pomocy publicznej, dużo bardziej pożądana jest struktura pomocy publicznej dla podmiotów gospodarczych z roku 2013, kiedy to udział dużych przedsiębiorstw spadł poniżej 40%, natomiast w stosunku do lat poprzednich wzrósł poziom pomocy dla przedsiębiorstw mikro i małych. Grupa średnich przedsiębiorstw zdecydowanie większy udział pomocy publicznej otrzymywała w latach 2007–2008, w kolejnych trzech latach spadł on z poziomu 27,10% (2007 r.) do poziomu 16% w 2011 roku.

Tabela 1

Wartość udzielonej pomocy publicznej poszczególnym grupom wielkości przedsiębiorstw (w %)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mikro	9,10	6,80	9,10	12,30	10,00	13,10	13,80
Małe	16,90	14,50	15,60	14,50	12,30	16,40	20,70
Średnie	30,10	27,10	21,40	18,20	16,00	20,10	26,20
Duże	44,00	50,90	53,90	55,10	61,80	50,30	39,30

Źródło: Raporty o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) za lata 2007–2013, www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

Istotnym rodzajem finansowego wsparcia kierowanego dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oprócz pomocy publicznej w latach 2008–2013 była pomoc *de minimis*.

Tabela 2

Wartość pomocy *de minimis* udzielonej poszczególnym grupom wielkości przedsiębiorstw (w %)*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mikro	63,20	77,40	76,90	76,90	77,30	69,00
Małe	15,50	11,50	11,10	9,60	11,10	16,70
Średnie	13,80	6,90	7,20	8,20	6,90	10,50
Duże	7,50	4,20	4,60	5,30	4,70	3,80

*Pomoc *de minimis* obejmuje sektor transportu.

Źródło: Raporty o pomocy *de minimis* w Polsce udzielonej przedsiębiorcom, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) za lata 2007–2013, www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

¹¹ Ibidem, s. 31.

W przeciwieństwie do pomocy publicznej, pomoc *de minimis* w badanym okresie kierowana była głównie do mikro i małych przedsiębiorstw. Do tych dwóch grup podmiotów gospodarczych łącznie trafiło od 78% (w 2008 r.) do maksymalnie 89% (2009 r.) wartości pomocy (tab. 2). Warto podkreślić, że w latach 2009–2012 mikro przedsiębiorstwa otrzymały ok. 77% wartości ogólnej pomocy *de minimis*. Duże podmioty gospodarcze, z wyjątkiem 2008 i 2011 roku, otrzymały poniżej 5% ogólnej wartości pomocy *de minimis*.

Dla celów poznawczych i porównawczych, dane relatywne należy uzupełnić o informacje o wartości pomocy publicznej i pomocy *de minimis* wyrażone w pieniądzu (tab. 3).

Tabela 3

Wartość pomocy publicznej i pomocy *de minimis* udzielana przedsiębiorstwom poszczególnych grup wielkości w latach 2008–2013 (w mln zł)

Lata	2008			2009			2010		
Wielkość przedsiębiorstwa	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma
Mikro	783	733	1516	1529	2581	4111	2612	3552	6164
Małe	1 671	180	1850	2622	384	3005	3079	513	3592
Średnie	3 122	160	3282	3597	230	3827	3865	333	4197
Duże	5 865	87	5952	9059	140	9199	11 701	212	11 913
Lata	2011			2012			2013		
Wielkość przedsiębiorstwa	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma	pomoc publiczna	pomoc de minimis	suma
Mikro	1745	2663	4408	2231	3347	5578	2289	4240	6529
Małe	2147	327	2474	2791	479	3270	3434	1027	4461
Średnie	2787	280	3067	3411	299	3710	4342	645	4987
Duże	10 788	177	10 965	8540	205	8745	6505	231	6736

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK); *Raport o pomocy de minimis w Polsce udzielanej przedsiębiorcom*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za lata 2008–2013, www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

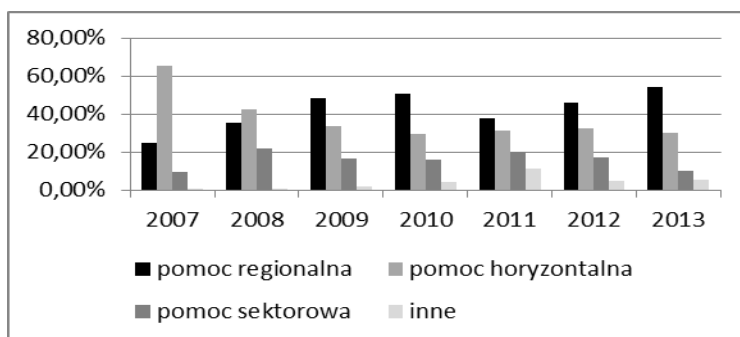
W całym badanym okresie (poza 2008 r.) wartość pomocy *de minimis* udzielanej mikro przedsiębiorstwom była wyższa niż wartość pomocy publicznej. Dysproporcja wartości pomocy *de minimis* jest wyraźna w podziale na grupy wielkości – środki wykorzystane przez mikro przedsiębiorstwa w latach 2009–2013 wynoszą od 2,2 do 4,2 mld zł, podczas gdy małe, średnie i duże przedsiębiorstwa w ramach

pomocy *de minimis* otrzymały środki liczone w setkach milionów (wyjątek małe przedsiębiorstwa w 2013 r.).

Analizując ogólną wartość wsparcia finansowego (sumę pomocy publicznej i pomocy *de minimis*), okazuje się że – z wyjątkiem roku 2008 – beneficjentami o najwyższej wartości wsparcia zaraz za dużymi podmiotami były mikrofirmy, dla których wartość pomocy w roku 2013 niemal zrównała się z wartością pomocy dla dużych przedsiębiorstw. W latach 2007–2013 mikro przedsiębiorstwa otrzymały ponad 28 mld zł wsparcia finansowego, małe przedsiębiorstwa – ponad 19 mld zł, średnie nieco powyżej 24 mld zł, a duże – 55,6 mld zł.

Przeznaczenie pomocy publicznej i instrumenty wsparcia

W pierwszych dwóch latach analizowanego okresu największa wartość pomocy publicznej kierowana była do beneficjentów głównie w ramach pomocy horyzontalnej (w 2007 r. pomoc horyzontalna wynosiła 65,5% wartości ogólnej pomocy, natomiast w 2008 r. – 42,7%). W kolejnych latach coraz więcej środków finansowych rozdysponowywano przez pomoc regionalną (w 2010 i 2013 r. pomoc regionalna przekroczyła 50% wartości całej pomocy publicznej), malała natomiast wartość środków finansowych udzielanych w formie pomocy horyzontalnej (rys. 3).

Rysunek 3. Przeznaczenie pomocy publicznej w latach 2007–2013 – udział (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

Jednym z kierunków udzielanej pomocy horyzontalnej było wsparcie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. W roku 2007 przeznaczono na ten cel ponad 654 mln zł, a w 2008 – ponad 460 mln zł. Ze względu na kierowanie większych środków finansowych do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach pomocy regionalnej w kolejnych latach wartość wsparcia na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw zdecydowanie zmalała (tab. 4). Niższa wartość pomocy w latach 2009–2013 nie świadczy o ograniczeniu wsparcia dla sektora MSP lecz – jak wskazują raporty UOKiK – jedynie o zmianie przeznaczenia pomocy z horyzontalnej na regionalną (kierowaną nie tylko na rozwój, ale wsparcie zatrudnienia, doradztwo, inwestycje

itp.), jak również pomoc inwestycyjną. Dane zaprezentowane w tabeli 3 także potwierdzają, że w okresie 2009–2013 wartość pomocy publicznej dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw nie tylko nie została zmniejszona, ale nawet była wyższa niż w roku 2008.

Tabela 4

Udział wartości pomocy publicznej przeznaczanej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w pomocy horyzontalnej ogółem (w mln zł)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Wartość pomocy horyzontalnej	3175,7	4919,5	5365,7	6215,1	5643,4	5822,7	4997,9
w tym na rozwój MSP	654,8	460,3	28,5	106,4	47,9	55,3	46,7
dotacje	641,9	431,1	25,2	103,1	38,2	54,3	46,1
pożyczki warunkowo umorzone	7,8	19,5					
zwolnienia z podatku	3,0	4,4	3,1	3,1	2,0	0,1	0,1
umorzenia podatku	0,5	2,9					
refundacje		2,0		0,2	7,7	0,9	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom za lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.

Głównym instrumentem wsparcia udzielanego w ramach pomocy horyzontalnej były dotacje. Raporty UOKiK wskazują, że dotacje wraz z refundacjami i rekompensatami (formy pomocy zaliczane do grupy A1) stanowiły dominujący instrument pomocy w całym badanym okresie od 63,4% (2008 r.) do 89% (2013 r.) ogólnej wartości pomocy¹². Instrumenty grupy A1 były również głównym instrumentem pomocy *de minimis*, ich udział w pomocy *de minimis* ogółem wynosił od 70,4% w roku 2008 do 89,8% w 2010 roku¹³.

Poniżej prezentowane informacje dotyczące form pomocy regionalnej dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw przedstawiono bez konkretnych wartości. Dane przekazywane przez instytucje udzielające pomocy odnoszone są do ogólnego kręgu beneficjentów, którymi w części realizowanych programów były zarówno przedsiębiorstwa z sektora MSP, jak i duże podmioty gospodarcze. W takim układzie prezentacji danych nie jest możliwe oszacowanie kwoty przeznaczanej MSP w ramach pomocy regionalnej na podstawie danych publikowanych przez UOKiK (pomimo, że są to dane bardzo szczegółowe i rzetelne, stanowiące jedyne tak obszerne i usystematyzowane źródło informacji o wsparciu publicznym podmiotów gospodarczych).

W ramach pomocy regionalnej w latach 2007–2013 mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa mogły korzystać z form wsparcia publicznego udzielanego przez następujące instytucje¹⁴:

¹² *Raport o pomocy publicznej...* (za lata 2007–2013).

¹³ *Raporty o pomocy de minimis...* (za lata 2007–2013).

¹⁴ *Raport o pomocy publicznej...* (za lata 2007–2013).

- **Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych** – rekompensata podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych; miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych,
- **Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości** – regionalna pomoc inwestycyjna – w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka; Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji, pomoc finansowa na szkolenia udzielana w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; Wsparcie w zakresie doradztwa udzielanego małym i średnim przedsiębiorcom; Pomoc finansowa na badania, usługi doradcze i szkolenia udzielana w ramach PO Innowacyjna Gospodarka; Pomoc finansowa na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej w ramach PO Innowacyjna Gospodarka; Pomoc na usługi doradcze dla MSP, szkolenia specjalistyczne, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, pomoc na pokrycie kosztów praw własności przemysłowej dla MSP; Pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie dla MSP – w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw,
- **Urzędy Marszałkowskie** – pomoc na wspieranie inwestycji w przedsiębiorstwach – Regionalna pomoc inwestycyjna w ramach regionalnych programów operacyjnych; program pomocy na usługi doradcze dla mikro przedsiębiorców oraz małych i średnich,
- **16 Instytucji Zarządzających 16 Regionalnymi Programami Operacyjnymi (Zarządy Województw)** – regionalna pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie; pomoc dla nowo utworzonych małych przedsiębiorstw; pomoc na usługi doradcze dla MSP; pomoc na udział MSP w targach,
- **Fundusze Ochrony Środowiska** – program pomocowy w zakresie regionalnej pomocy publicznej na niektóre inwestycje w ochronie środowiska,
- **Fundusze Kapitału Zależkowego** – wspieranie powstawania funduszy kapitału zależkowego – beneficjenci MSP i prywatni przedsiębiorcy,
- **Krajowy Fundusz Kapitałowy** – wsparcie funduszy kapitałowych inwestujących w mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa,
- **Ministerstwo Skarbu Państwa** – MSP znajdujące się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- **Ministerstwo Gospodarki** – Regionalna pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie, pomoc na usługi doradcze dla MSP, szkolenia specjalistyczne,
- **Ograny podatkowe** – Program pomocy dla małych i średnich przedsiębiorców w zakresie niektórych ulg podatkowych; Podatkowa pomoc dla MSP w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- **Wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast** – Program ramowy pomocy regionalnej udzielanej przez gminy na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją,
- **Bank Gospodarstwa Krajowego** – Regionalna pomoc inwestycyjna i pomoc na zatrudnienie; pomoc na usługi doradcze dla MSP; kredyt technologiczny.

Podsumowanie

Analizy przeprowadzone w artykule pozwalają na sformułowanie następujących konkluzji i wniosków:

1. W ramach wsparcia publicznego polskie mikro, małe i średnie przedsiębiorstw w latach 2007–2013 otrzymały łącznie prawie 73 mld zł, z czego ponad 50 mld zł w ramach pomocy publicznej i niemal 22 mld zł z pomocy *de minimis*.
2. Głównymi beneficjentami pomocy publicznej były jednak duże przedsiębiorstwa, sektorowi MSP tylko w 2007 i 2013 roku udzielono pomocy w wysokości ponad 50% wartości ogółu pomocy publicznej. Inaczej przedstawia się natomiast podział pomocy *de minimis* pomiędzy grupy wielkościowe podmiotów gospodarczych – bowiem zdecydowaną większość tej formy udzielonego wsparcia skierowano do sektora MSP, a zwłaszcza do mikroprzedsiębiorstw, które w latach 2008–2012 wykorzystały ponad 70% ogólnej wartości udzielonej pomocy *de minimis*.
3. W ramach sektora MSP największa wartość pomocy publicznej została udzielona średnim przedsiębiorstwom (22,5 mld zł), z kolei największymi beneficjentami pomocy *de minimis* były mikrofirmy (17 mld zł).
4. W badanym okresie zmniejszała się wartość pomocy udzielanej w ramach pomocy horyzontalnej, wzrastała natomiast wartość pomocy regionalnej.
5. Największą część wsparcia publicznego udzielono w formie instrumentów zaliczanych do grupy A, tj: dotacji, refundacji, zwolnień/odliczeń/umorzeń podatkowych, na co wskazują również wyniki wcześniejszych badań¹⁵. Warto zaznaczyć, że według zapowiedzi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w nowej perspektywie finansowej 2014–2020 wartość dotacji ulegnie zmniejszeniu, natomiast większe środki w ramach wsparcia publicznego zostaną przeznaczone na instrumenty zwrotne.

Literatura

- Fan Q., *Importance of SMEs and the Role of Public Support in Promoting SME Development*, presentation from World Bank Workshop, St. Petersburg, Russia, September 1–16 2003.
- Gancarczyk M., *Wsparcie publiczne dla MSP. Podstawy teoretyczne a praktyka gospodarcza*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Identyfikacja skali zapotrzebowania na instrumenty finansowania zwrotnego w sektorze MŚP*, PKPP Lewiatan, 2011.
- Creating top-Class Business Support Services SEC 2001, 1937*, Komisja Europejska, Commission Staff Working Paper.
- Kordela D., *Wybrane instrumenty publicznego wsparcia polskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw a implementacja small business act*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – Mikrofirma 2014*, red. A. Bielawska,

¹⁵ A. Rosa, *Wykorzystanie środków z pomocy publicznej przez MSP*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – Mikrofirma 2012*, red. J. Buko, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 695, Ekonomiczne Problemy Usług nr 80, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, s. 232.

- Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 799, Ekonomiczne Problemy Usług nr 111, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2014.
- Pomoc publiczna dla małych i średnich przedsiębiorstw. Mity i rzeczywistość*, red. F. Misiąg, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2005.
- Raport o pomocy de minimis w Polsce udzielonej przedsiębiorcom*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) lata 2008–2013, www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.
- Raport o pomocy publicznej w Polsce udzielonej przedsiębiorcom lata 2007–2013*, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), www.uokik.gov.pl z 10.11.2014 r.
- Rosa A., *Wykorzystanie środków z pomocy publicznej przez MSP*, w: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – Mikrofirma 2012*, red. J. Buko, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 695, Ekonomiczne Problemy Usług nr 80, Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012.
- Wspomaganie i finansowanie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, red. M. Matejun, Difin, Warszawa 2011.

PUBLIC SUPPORT FOR POLISH SMEs WITHIN THE EU FINANCIAL PERSPECTIVE 2007–2013

Summary

The need to support the SME sector is indicated both by scientists and the companies themselves, as well as the European Union. The support policy of EU offers the many forms of assistance essential for this group of entities. The great significance for SME has financial support, that is reaction of state institutions for the market failure in access to finance. The aim of this article is to analyze the structure and forms of public support for micro, small and medium-sized enterprises in 2007-2013 in Poland. Moreover the author on the basis of analysis attempts to summarize the types and values of support granted to micro, small and medium-sized enterprises.

Keywords: corporate finance; micro, small and medium enterprises; public support.

Translated by Dominika Kordela